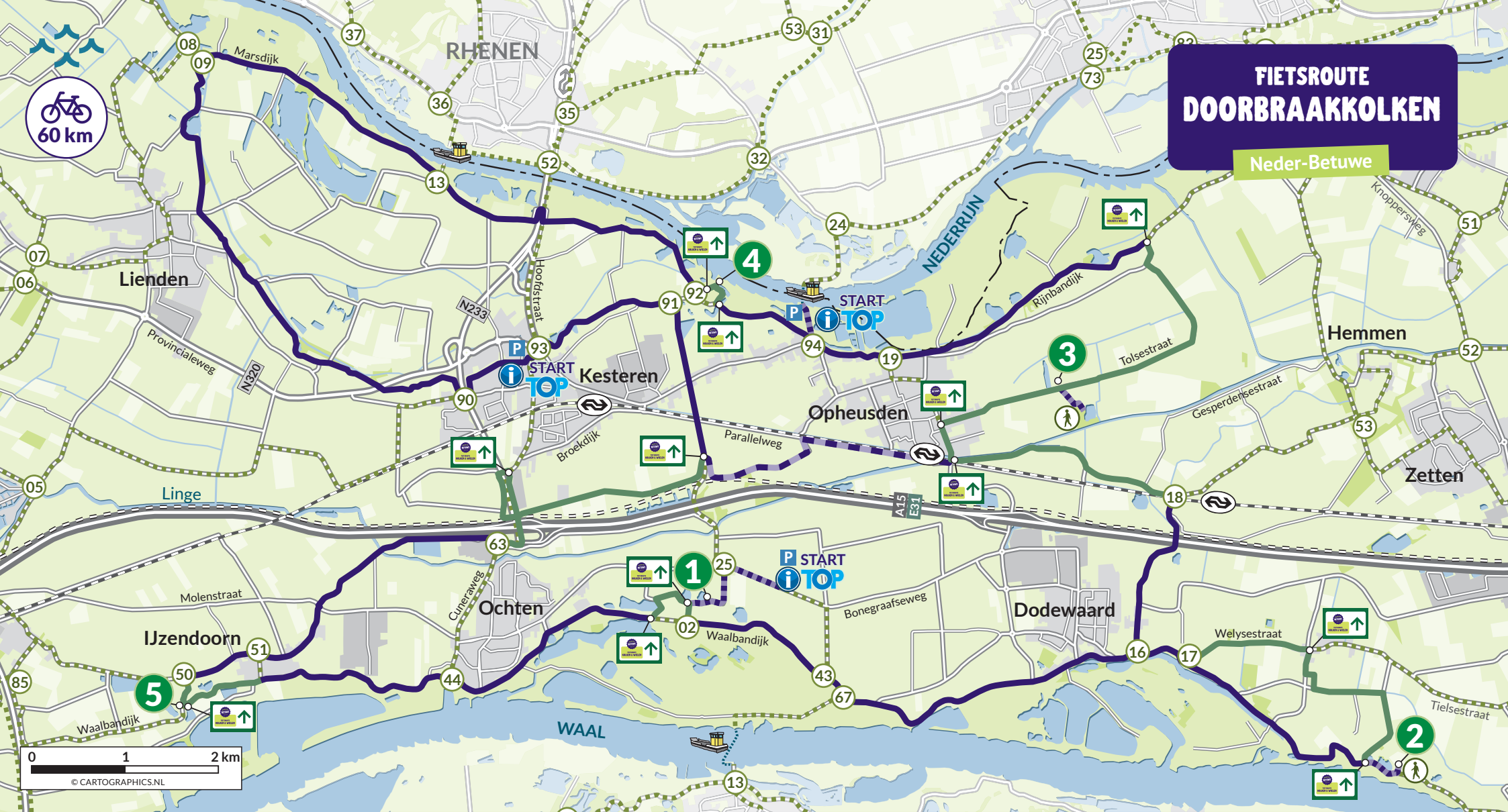

FIETSROUTE DOORBRAAKKOLKEN

Neder-Betuwe

DOORBRAAKKOLKEN

- 1 Ochten - Eldik
- 2 Dodewaard - Hien
- 3 Spanjaardsdijk
- 4 De Spees Opheusden - Kesteren
- 5 IJzendoorn

LEGENDA

- Fietsroutenetwerk
- Route langs de doorbraakkolken
- Route wijkt af van de knooppunten
- Aanfietsroute
- Routeverkorting
- 🚶 Wandelroute

INFORMATIE

Afstand 60 km
De route kan worden ingekort tot 30 of 36 km.

Startpunten en parkeren
TOP Fruitpark | Bonegraafseweg 59, 4051 CG Ochten
TOP 't Veerhuis | Veerweg 1, 4043 JV Opheusden
TOP De Ijsboetiek | Hoofdstraat 5, 4041 AA Kesteren

Fietsknooppunt
Let op afwijkende markeringen op fietsroute.

Markering
Hier wijkt je van de knooppunten af. Volg de pijlen op de bordjes.

FIETSRUTE DOORBRAAKKOLKEN

Neder-Betuwe draagt imposante sporen van de strijd tegen het water. Het zijn de doorbraakkolken, ook wel wielen of waaien genoemd. Je kunt ze op vijf plekken van dichtbij zien. Er is ook een informatiepaneel. Stap van je fiets voor meer interessante verhalen! Bij de punten 2 en 3 moet je een klein stukje wandelen om het wiel of de kolk te kunnen zien.

1. OCHTEN – ELDIK

De meeste doorbraakkolken in gemeente Neder-Betuwe liggen tussen Ochten en Eldik. Mogelijk speelt de aanwezigheid van grof zand en grind in de ondergrond van de Waalbandijk hierbij een rol. Deze grondlagen lieten bij een hoge rivierstand veel kwelwater door. Hierdoor kon de grond onder de dijk in beweging komen en bezweek de dijk (verschijnsel piping). Buiten het dorp ligt buitendijks de 'Kolk bij de Batterijen'. In buurtschap Eldik zijn de kolken bij een groot dijkherstel in 1827 om veiligheidsredenen allemaal tegelijk binnendijks komen te liggen.

2. DODEWAARD – HIEN

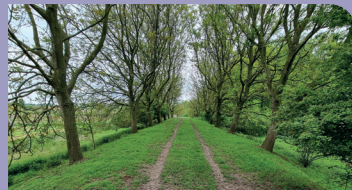
In buurtschap Hien liggen twee fraaie kolken en een markant dijkstuk met de naam 'Kromme Elleboog'. De dijk heeft hier twee buitengewoon scherpe bochten. Daartussen lag lange tijd een buitendijkse kolk. Over deze verdwenen kolk is weinig bekend.

Aan de oostkant van de Horstweg liggen de Kleine Kolk en de Klaverbladse Kolk, ook Kolk van De Geer genoemd. Deze is waarschijnlijk ontstaan in 1643 toen in de nacht van 8 op 9 februari de Waalbandijk op twee plaatsen doorbrak. De bevolking van het nabijgelegen buurtschap Wely vluchtte naar de Waalbandijk en trok vandaaruit naar Hien.

3. SPANJAARDSDIJK

De Spanjaardsdijk dateert uit de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Hij werd tussen 1590 en 1593 aangelegd als verdediging tegen aanvallers uit het oosten en om het vloedwater te keren vanuit de Over-Betuwe.

Al in 1595 kwam door dijkdoorbraken een stortvloed van water vanuit de Over-Betuwe. De Spanjaardsdijk brak op verschillende plekken. En de nabije Rijndijk werd doorgestoken! Hierdoor ontstond een aantal doorbraakkolken zoals de Buitenwaai en de Binnenwaai en, verder zuidelijk, de Kolk van Bruinsma en de Kolk van Valkenier. Een korte wandeling leidt naar de Battewaai, die in 1602 is ontstaan na een dijkdoorbraak in Bemmelen.

4. DE SPEES OPHEUSDEN – KESTEREN

In de omgeving van hoornwerk De Spees – een aarden vestingwerk van het Betuwse verlengde van de Grebbelinie – liggen verschillende kolken. De kolk aan de westkant dateert uit rampjaar 1855. Op 17 plaatsen langs de Neder-Rijn en de Waal braken de dijken. Vrijwel het hele riviereengebied liep onder water en ook de Gelderse Vallei overstromde. Veel mensen stierven, vee kwam om en huizen en gebouwen raakten beschadigd. Verderop aan de Marsdijk liggen twee kolken: Buiten Bikkeler uit 1751 en Binnen Bikkeler uit 1755. In de richting van Kesteren, bij de Rijnbandijk, vormen de Hoornse Waai en de Dorpswaai nu parels in het landschap.

5. IJZENDOORN

Omstreeks 1327 was de aanleg van de dijken langs de Waal en de Rijn voltooid. Maar het bleek niet genoeg om droge voeten te houden. In 1438 gebeurde er een enorme ramp: de Waalbandijk tussen Zandwijk (bij Tiel) en IJzendoorn brak door op zeven plaatsen. Van deze overstromingsramp zijn nog twee kolken zichtbaar. Ten westen van het Zondagsestraatje ligt 'De Slurper'. Dichterbij het dorpscentrum ligt de 'Kolk van IJzendoorn'. Landschappelijk bijzonder fraai in combinatie met de rabattencultuur.

INFO

Scan de QR-code voor een digitale versie van de route.
uitinderegio.nl

COLOFON

Deze fietsroute is ontwikkeld in opdracht van gemeente Neder-Betuwe.

Vormgeving, redactie en drukwerk: Communicatieregisseurs*

Huisstijl, cartografie en ondersteuning content: Stichting Bureau Toerisme

Met speciale dank aan Kobus van Ingen, Ferdinand van Hemmen en de vrijwilligerswerkgroep Fietsroute Doorbraakkolken Neder-Betuwe.

Mede mogelijk gemaakt door: Provincie Gelderland

2024 © copyright